

Projekts Nr. 8.3.6.1/16/I/001

“Dalība starptautiskos izglītības pētījumos”

**Progress projekta darbības virzienos laika posmā no
01.10.2023. līdz 31.12.2023.**

OECD Starptautiskās skolēnu prasmju novērtēšanas programmas PISA 2022 iegūto datu primārā analīze, kā arī PISA pētījumu ciklu sekundārā datu analīze

Ar starptautisku rezultātu paziņošanu noslēdzas starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (*The Programme for International Student Assessment - PISA*) OECD PISA 2022 pētījuma īstenošana. Latvijas rezultātu paziņošana notika 5. decembrī, plkst. 11:00, Latvijas Universitātes Lielajā aulā konferencē “Kāda ir izglītības iespēju vienlīdzība Latvijā un pasaulē? OECD PISA 2022 atbildes!”.

Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programmas pētījumi dod iespēju novērtēt matemātikas, lasītprasmes un dabaszinātņu izglītības kvalitātes līmeni 15-gadīgo skolēnu vidū, kā arī to ietekmējošos faktorus. Pētījums nozīmīgs arī tādēļ, ka mēra skolēnu prasmes viņu obligātās izglītības noslēguma posmā. Pētījumu 2022. gadā īstenoja 37 OECD valstīs un 44 partnervalstīs. Kopumā PISA 2022 pētījumā pasaulē piedalījās aptuveni 690 000 piecpadsmit gadus vecu skolēnu, reprezentējot aptuveni 29 miljonus savu vienaudžu valsts skolās. Latvijā 2022. gada pavasarī pētījumā piedalījās gandrīz 5373 skolēni no 225 skolām. Šajā pētījuma ciklā lielāka uzmanība tika pievērsta matemātikas kompetencei, taču apkopotī dati arī par lasītprasmes un dabaszinātņu kompetenču sasniegumiem. PISA 2022 papildus kā inovatīva tēma tika mērīts arī skolēnu radošums. OECD Izglītības un prasmju direktorāta ekspertu Frančesko Avisati (*Francesco Avvisati*) un Rodolfo Ilizaliturri (*Rodolfo Ilizaliturri*) sagatavotais kopsavilkums par Latvijas rādītājiem PISA 2022 *Country Notes* [šeit](#). LU pētnieku prezentācijas (05.12. 2023.) par nacionālā pētījuma rezultātiem pieejamas [šeit](#). PISA 2022 rezultāti Latviju ierindo OECD valstu vidējā līmenī, bet lasīšanā – tuvu vidējam līmenim. Visi PISA 2022 galvenie rādītāji (LV) [publikācijā IZM mājas lapā](#). Salīdzinot Latvijas skolēnu sniegumu 2018. un 2022. gadā redzams, ka – sasniegumi ir palielinājušies dabaszinātnēs, taču samazinājušies matemātikā un lasīšanā.

Par pētījumu datu izmantošanas iespējām skolu un pašvaldību līmenī LU PPMF IPI vadošā pētniece Ph.D. Linda Mihno sniedza prezentāciju “Pētījumu rezultātu izmantošanas iespējas skolā: PISA dalībiskolu iespējamie ieguvumi” konferencē (05.12.2023.) un arī visām pētījuma PISA 2022 dalībiskolām tika izsniegti/nosūtīti skolas līmeņa rezultāti par sasniegto matemātikā, lasīšanā, dabaszinātnēs, kā arī sniegti rādītāji (indeksu vidējās vērtības), kas raksturo skolēnu attieksmi pret skolu un matemātikas mācīšanu.

Sagatavots metodisks materiāls skolotājiem “PISA 2022 pamatpētījuma publicētie jaunie matemātikas uzdevumi”. 15.12.2023. LU PPMF IPI vadošie pētnieki rīkoja zinātniski metodisko semināru “OECD PISA datu bāzes, resursi, datu apstrādes un analīzes iespējas un metodika” augstākās izglītības institūciju (LU, LiepU, RTA un DU) pētniekiem, mācībspēkiem, doktorantiem, maģistrantiem, analītiķiem, lai iepazīstinātu ar PISA programmas pētījuma datu masīvu un tā izmantošanas iespējām darbā ar PISA datu bāzi un instrumentiem datu analīzei. OECD PISA 2022 rezultāti arī prezentēti Tiesībsarga birojam (klātienē tikšanās 11.12.2023) un vēstīti medijos - LU IPI pētniekiem piedaloties Radio “Naba” (07.12.2023) raidījumā “Zinātnes vārdā” un LR1 raidījumā “Ģimenes studija” (13.12.2023).

Pēc veiktās OECD PISA 2022 datu primārās analīzes starptautiskā un nacionālā kontekstā sagatavots un publicēts [ziņojums](#) (pieejams elektroniskā un drukātā formā) par OECD PISA 2022 pirmajiem rezultātiem “Latvija OECD Starptautiskajā skolēnu novērtēšanas programmā PISA 2022 – pirmie rezultāti un secinājumi”.

Par PISA sekundāro pētījumu analīzi projekta Uzraudzības padomes sēdē apstiprinātajās tēmās sagatavots [kopziņojums](#). Publikācijā sekundārie pētījumi, kas balstīti starptautisko salīdzinošo

izglītības pētījumu (SSIP) datus, un tajā ietverti gan oriģinālpētījumi, kuri tiek publicēti pirmo reizi, gan iepriekš publicēto pētījumu turpinājumi ar to papildinājumiem. Rakstos iekļautajos pētījumos tiek analizētas trīs pamattēmas Latvijas un starptautiskā kontekstā:

(1) Latvijas piecpadsmit gadus veco skolēnu lasīšanas kompetence PISA 2018 salīdzinājumā: tās izmaiņu tendences (2009-2018) un saistība ar dažādiem izglītības sistēmas, skolas, mācību procesa, ģimenes un skolēna līmeņa faktoriem.

(2) Latvijas skolēnu globālā kompetence PISA 2018 salīdzinājumā.

(3) Latvijas skolēnu sasniegumu izmaiņas 4.-9. klašu posmā starptautiskā salīdzinājumā (PISA 2018, TIMSS 2019, PIRLS 2016) un tās ietekmējošie faktori.

Lai veidotu ilgtspējīgu un efektīvu izglītības sistēmu un tās resursu pārvaldību Latvijas dalību starptautiskos izglītības pētījumos nodrošina Izglītības un zinātnes ministrija. Līdz ar ko pēctecībā un demarkācijā ar jaunā plānošanas perioda ES kohēzijas politikas programmu plānošanas periodā (2021-2027) SAM 4.2.2.programmas projektu 4.2.2.5."Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" līdzdalība PISA 2025 programmā, kurā plānota inovatīvā tēma mācīšanās digitālā vidē (*Learning in the digital world*), tiek turpināta par ko 2023.gada decembrī veikts līdzdalības maksājums OECD PISA programmā.

OECD Starptautiskā mācību vides pētījuma TALIS 2024 īstenošana un iegūto datu analīze (izmēģinājuma pētījuma posms)

Sākot ar 2023. gadu, starptautiskā mācību vides pētījuma TALIS 2024 ceturtā cikla pētījums TALIS 2024 ES kohēzijas politikas programmu plānošanas periodā (2021-2027) turpinās SAM 4.2.2.programmas projektā 4.2.2.5. "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" ietvaros.

OECD izglītības indikatoru programmas INES īstenošana

2023. gada decembrī veikta informācijas sagatavošana regulārajām OECD INES-NESLI anketām – par skolotāju oficiāli noteikto un faktisko nostrādāto laiku un par skolotāju un skolu direktoru darba samaksu 2022./23. mācību gadā. Ar Centrālās statistikas pārvaldes ieguldījumu veikta arī regulāro UOE (apvienotās UNESCO, OECD un Eurostat datu bāzes) anketu aizpildīšana. Nodrošināta arī Latvijas dalība OECD Izglītības sistēmu indikatoru programmas INES darba sesijā (*INES Working Party*) 17.-19. oktobrī, IZM pārstāvim piedaloties attālināti.

Dalība OECD Izglītības pētījumu un inovāciju centra CERI programmā

Latvijas pārstāvniecība CERI un dalība OECD CERI programmas aktivitātēs ar 2023. gadu pilnā apmērā tiek turpināta jaunajā ES kohēzijas politikas programmu plānošanas perioda (2021-2027) SAM 4.2.2. programmas projekta 4.2.2.5. "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" ietvaros.

OECD Starptautiskās pieaugušo prasmju novērtēšanas programmas pētījuma PIAAC 2022-2023 īstenošana

Pārskata periodā turpināta PIAAC pētījuma "Starptautiskās pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas (OECD PIAAC) īstenošana. Plānots, ka pētījuma dati visās dalībvalstīs tiks publicēti 2024. gada nogalē, savukārt OECD PIAAC ziņojums sekos vēlāk – 2025. gada sākumā, jo liela daļa starptautiskā pētījuma OECD PIAAC 2. cikla 1. kārtā iesaistīto valstu vietēji lauka darbu nepabeidza plānotajā laikā, tāpēc programmas realizācija vēl turpināsies arī 2024. gadā, kas līdz ar to iesniedzas jaunā plānošanas perioda ES kohēzijas politikas programmu plānošanas periodā (2021-2027) SAM 4.2.2.programmas projekta 4.2.2.5."Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" īstenošanā kā cikla turpinājums. Datu publiska prezentācija plānota 2024. gada decembrī. Tā kā OECD PIAAC konsorcijs ir pārcēlis uz 2024. gadu arī datu failu sagatavošanu un iesniegšanu, kā arī sākotnējo datu analīzi, līdz ar ko projekta ietvaros izpaliek 2023.gada noslēguma posmā plānotais, veidojot finansējuma ietaupījumu.

IEA Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma IEA PIRLS 2021 īstenošana un iegūto datu sākotnējā analīze

Aktivitāte 8.3.6.1. pasākuma projekta ietvaros 2023.gadā noslēgusies ar decembrī veikto līdzdalības maksājumu IEA PIRLS programmā pētījumam PIRLS 2026. PIRLS nākamā cikla pētījums tiks īstenots SAM 4.2.2. programmas projektā 4.2.2.5. "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" ietvaros.

IEA Starptautiskā matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījuma TIMSS 2023 īstenošana (izmēģinājuma pētījuma posms)

Starptautiskās izglītības sasniegumu novērtēšanas asociācijas (IEA) starptautiskā matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījuma TIMSS astotā cikla pētījuma TIMSS 2023 turpināšana, līdz cikla noslēgumam, līdz ar 2023. gadu norit jaunajā ES kohēzijas politikas programmu plānošanas perioda (2021-2027) SAM 4.2.2. programmas projekta 4.2.2.5. "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" ietvaros.

Projekta vadība un īstenošanas nodrošināšana

Pārskata periodā nodrošināta projekta īstenošana tā noslēguma fāzē. Veikti Vienošanās grozījumi (Nr. 13 apstiprināti 18.12.2023., spēkā no 05.12.2023.) par izmaiņām projekta finansējumā saskaņā ar izmaiņām ārējos normatīvajos aktos - 28.11.2023. grozījumi Nr. 685 Ministru kabineta 2016. gada 26. janvāra noteikumos Nr. 68 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.6. specifiskā atbalsta mērķa "Ieviest izglītības kvalitātes monitoringa sistēmu" 8.3.6.1. pasākuma "Dalība starptautiskos pētījumos" īstenošanas noteikumi", atbilstoši paredzētajam IZM izstrādātajā informatīvajā ziņojumā "Par nepieciešamo finansējumu starptautisko izglītības pētījumu dalības maksu segšanai un īstenošanai 2023. gadā" (23-TA-2378, pieņemts 07.11.2023.MK sēdē (sēdes protokols Nr. 56)).

19.12.notikusi projekta Uzraudzības padomes noslēdzošā sanāksme, kurā ziņots, ka –

Projektā mērķis noteiktajos iznākuma rādītājos uz 31.12.2023. sasniegts:

- Projekta ietvaros īstenoti 6 starptautiskie izglītības pētījumi:
Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) - SCDH, TALIS, PISA, PIAAC un Starptautiskās izglītības sasniegumu novērtēšanas asociācijas (IEA) - PIRLS, TIMSS programmās;
- Īstenots pētījums augstākās izglītības pārvaldības pilnveidei sadarbībā ar Starptautisko Rekonstrukcijas un attīstības banku (PB);
- Nodrošināta dalība OECD Izglītības pētījumu un inovācijas centra (CERI) programmā un pārstāvība CERI valdē. Projekta ietvaros OECD Izglītības sistēmu indikatoru programmas (INES) ikgadējos pārskatos sadarbībā ar CSP nodrošināta ikgadēja ziņojumu (*Country Note*) sagatavošana par Latviju – Projekta īstenošanas periodā sagatavoti / publicēti 8 ziņojumi OECD ikgadējā izdevumā "*Education at a Glance*" / *Īsumā par izglītību*.